

Votre Programme Matmidim – CHIOUR GUIMEL
Parashat Mikets – du 13 au 17 Décembre 2020

בס"ד



Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

HANOUKA

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **HANOUKA**, et plus précisément sur **l'emplacement de la H'anoukia à la porte d'entrée**.

Il y a une discussion entre Rachi et Tosfot sur l'emplacement, et il faudra comprendre leurs explications et ce qui en découle à travers les différentes Guemarot. Nous serons aussi amenés à nous pencher sur la compréhension à la base de la Mitsva de l'allumage qui est destiné au Pirsoum Hanes (la publication du miracle).

Toute l'équipe de Matmidim vous souhaite un joyeux H'anouka, que la Lumière de la Torah et ses bénédictions emplissent vos foyers !

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא ינשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי !! יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, ששמתי חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמתי חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

1. Etude des quemarot qui concernent cette Souguia

Comparer les Rachi ramenés dans ces deux Geumarot (page 21b et 22a)

במה מדליקין פרק שני שבת כא:

רש"י

(דף ק"ט): מצחוק. משום פרסומי ניסא. ולא צרי"ר אלא צחצוח שצתייהן היו פתוחין לחצר: ואם היה דר צעלייה. שאין לו מקום צחצוח להניחה שם: מניחה. מצפניס כנגד חלון הסמוך לרה"ר: הסכנה. שהיה להם לפרסויים חוק ציוס אידס שלא יצעירו נר אלא צצית ע"ז שלהם כדאמרינן בגיטין (פ"ב דף ק"ט): נר

מעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין ת"ר
 ה"ג הנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו
 מבחויץ אם היה דר בעלייה מניחה בחלון
 הסמוכה לרה"ר ובשעת הסכנה מניחה על
 שלחנו ודיו אמר רבא צריך נר אחרת

תוס'

אדם צצית: מצוה להניחה על פתח ביתו מבחויץ. ומיירי דליכא חצר אלא צית עומד סמוך לרה"ר אבל אם יש חצר לפני הצית מנזה להניח על פתח חצר דאמר לקמן צ' חצר שיש לה צ' פתחים צריכה צ' נרות ואמרי' נמי נר שיש לה שני פיות עולה לשני בני אדם משמע לשני צתים ואם היו מניחים על פתחי צתיהם היה לזה מימין ולזה משמאל אבל אי מניחים על פתח החצר אתי שפיר: ובשעת הסכנה. נראה

[...]

בהלל והודאה צ' תנן התם גץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והויק חייב צ' גמול שטעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמול חייב להניח חנוני את נרו מבחויץ חנוני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור צ' אמר רבינא צ' (משום דרבה) זאת אומרת צ' נר חנוכה מצוה

במה מדליקין פרק שני שבת כב:

ועקרבים יש בו: אמר רבה צ' נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח והיכא מנח ליה רב אחא בריה דרבא אמר מימין רב צ' משמאל מדפתי אמר משמאל והילכתא צ' משמאל כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין: אמר רב יהודה אמר רב אסי (אמר צ' רב)

רש"י

מנזה להניחה. צחצוח או צרי"ר צטפח הסמוך לפתח שאם ירחיקנו להלן מן הפתח אינו ניכר שצצה צ' הניחו שם: מימין. צכניסתו לציתו לימין: מזוזה. קי"ל דצימין דכתיב צ'

במה מדליקין פרק שני שבת כג.

רש"י

מעשרין: חלר שיש לה צ' פתחים. שיש לבית צ' פתחים פתוחים לחצר צריכה שתי נרות נר לכל פתח כדמפי' טעמא משום חשדא שהרואה יהא סבור שהבית חלוק והרי הוא של שני בני אדם ויאמרו האחד אינו מקיים מצות נר: מצ' רוחות. אחד בצפון ואחד במזרח: חשדא דעלמא. בני עיר אחרת העוברין משם בשוק: אפי' מרוח אחס נמי. סבורין הן שהבית חלוק מתוכו: ואי חשדא דבני מסא. שידועים שאין חלוק: לסוף שדכו.

לזילולי בה רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן: אמר רב הונא חצור שיש לה ב' פתחים צריכה שתי נרות (ואמר) רבא ילא אמרן אלא משתי רוחות אבל מרוח אחת לא צריך מ"ט אילימא משום חשדא דמאן אילימא חשדא דעלמא אפילו ברוח אחת נמי ליבעי אי חשדא דבני מתא אפי' משני רוחות נמי לא ליבעי לעולם משום חשדא דבני מתא וזימנן דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי ואמרי כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק בהך פיתחא נמי לא אדליק ומנא תימרא דחיישינן לחשד דתניא אמר רבי שמעון

Programme du Lundi

במה מדליקין פרק שני שבת כג.

רש"י

תכלה ואומרים כבר הנחנו: שסי פיוס. שהנרות שלהם של חרס הן ומכוסין ועושים לו נקב בצדי כסויו להכניס לו הפתילה והוא הפה ולמעלה צכיסויו יש נקב קטן וגם חלל יש למעלה מן הכסוי וממלאו שמן והוא נכנס דרך הנקב מעט מעט אס יש צו שני נקבים משני צדדין עולה לשני בני אדם למהדרין העושים נר לכל אחד ואחד: עשאה כמדורה.

נינהו אמר רבא מפני הרמאין: אמר רב יצחק בר רדיפה א"ר הונא נר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם אמר רבא ימילא קערה

מהרש"א חידושי הלכות מסכת שבת דף כא עמוד ב

בד"ה מצוה להניח כו' נר שיש לה ב' פיות כו' משמע לב' בתים כו' עכ"ל אבל רש"י פי' (לקמן) (לעיל) לב' בני אדם למהדרין העושים נר לכל אחד ואחד עכ"ל והוא לשיטתו דפי' נמי בשמעתין דאין מניחין על פתח החצר אלא על פתח בתיהם בחצר והתוספות לא משמע להו לפרש לקמן כפירוש רש"י דהוה ליה למימר עולה לאיש וביתו כלישנא דקאמר הכא אלא לב' בני אדם היינו לב' בתים ועוד לפי שיטת התוס' לעיל מהדרין מן המהדרין אין עושין נר לכל אחד ואחד ודו"ק

אור זרוע ח"ב סי' שכב

ת"ר נ"ח מצוה להניח' על פתח ביתו מבחוץ משום פרסומי ניסא ולא ברה"ר אלא בחצירו שבתיהן היו פתוחין לחצר ואם היה דר בעלייה שאין לו מקום בחצר להניחה שם מניחה מבפנים כנגד החלון ובשעת הסכנה שהיה להם לפרסיים חוק ביום אידם שלא יבעירו נר אלא בבית ע"ז שלהם מניחה על שלחנו ודיו

Comme qui pense le Or Zaroua ? En fonction de cela comment comprenez-vous ce qu'il dit à propos de celui qui habite en étage lorsqu'il précise « qu'il n'a pas d'endroit dans la cours pour la déposer » ?

ספר מצוות גדול עשין עשה דרבנן ה

אמר רב הונא (שבת כג, א) חצר שיש לה שני פתחים צריכה שני נרות משתי רוחות, שלא יאמרו העוברים ושבים ברוח זה לא הניח נר חנוכה (ע"פ רמב"ם פ"ד ה"י) ואומר רבינו יצחק דלאו דוקא נקט חצר דהא לא מצינו שיצטרך נרות בחצר אלא בבית שבחצר קאמר

הר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף ט עמוד ב

תנו רבנן נר חנוכה מצוה להניחה וכו'. מבחוץ משום פרסומי ניסא ולא ברה"ר אלא בחצירו שבתיהם היו פתוחים לחצר

ואם היה דר בעליה. שאין לו מקום בחצר להניחה שם מניחה מבפנים כנגד חלון הסמוכה לרה"ר ובשעת הסכנה שגזרו על המצות מניחה על שלחנו [ואף על פי] דמאן דחזי סבר האי נר לאו דמצוה הוא אלא נרו הוא

שם דף י עמוד א

אמר רב הונא חצר שיש לה שני פתחים. שיש לבית שני פתחים לחצר צריכה שתי נרות נר לכל פתח משתי רוחות ומפרשין בגמרא דהיינו טעמא משום חשדא דבני מתא דזמנין דחלפי בהא ולא חלפי בהא ואמרי כי היכי דבהא לא אדליק באידך נמי לא אדליק ומסתברא דכיון שאינו מדליק אלא משום חשדא לא מברך אלא אחד פתחא

נר שיש לה שתי פיות עולה לשני בני אדם. שאם היו שני בני אדם דרים בחצר אחת ומדליקין בחצר מבחוץ עולה לשניהם אי נמי למהדרין שעושין נר לכל אחד ואחד

Comme qui pense le Ran ? Comment comprenez-vous son explication au sujet de la bougie double par rapport à ce que Tosfot demandait ?

Programme du Mardi

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף כא עמוד ב

נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. פירש רש"י ז"ל לא ברשות הרבים אלא בחצרו שבתיהן היו פתוחין לחצר, ואם היה דר בעליה שאין לו מקום בחצר להניחה שם מניחה בפנים כנגד חלון הסמוכה לרשות הרבים, ואינו מחוור בעיני מדתנן ומייתנין לה בסמוך הניח חנוני את נרו מבחוץ החנוני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור מפני שהוציאה ברשות, ואם אין מניחה אלא בפנים וזה הניחה בחוץ ממש למה פטור ומי הרשהו, ואם אתה אומר דוקא בשהניחה כנגד חוץ ולעולם בפנים בחצרו, אם כן אפילו חנוני בכי הא אמאי חייב והלא ניזק ברשות המזיק הוזק ואדרבה בעל הגמל חייב, אלא מסתברא מבחוץ ממש קאמר

Etudier la contradiction du Rachba sur Rachi. Comment auriez-vous pu répondre simplement ?

תוספות הרא"ש מסכת שבת דף כא עמוד ב

מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. וכגון שהבית סמוך לרשות הרבים אבל אם יש חצר לפני הבית מצוה להניחה על פתח החצר דהכי משמע לקמן חצר שיש לה שני פתחים צריכה שתי נרות, ומיהו רש"י פי' לקמן חצר שיש לה שני פתחים כגון שיש לבית שני פתחים פתוחים לחצר ומבעל גמל דלקמן אין ראייה דצריך שיניח על פתח החצר, דהתם איירי בחנות שפתוח לרשות הרבים ואין חצר לפניו

Comme qui pense le Tosfot Haroch ?

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף כא עמוד ב

מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. פי' כי היכי דלעביד פרסומי ניסא בכולי עלמא, ומה שפירש"י ז"ל לא מבחוץ ברשות הרבים אלא מבפנים סמוך לרשות הרבים, לאו למיסר בחוץ ממש אתא, כי מנהגם היה להדליק מבחוץ ממש וכדמוכח ממתני' דגמל עובר ברשות הרבים דבנר חנוכה פטור, והתם ברשות הרבים ממש מיירי וכן פירש רש"י ז"ל לקמן, אלא הכי בעי למימר דלא סוף דבר מצותו בחוץ ממש, אלא ה"ה סמוך לחוץ מבפנים בענין שיכירו בני רשות הרבים

Comment le Ritba comprend Rachi ? Pourquoi en vient-il à cela ? Comment répond-il à la question du Rachba ?

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחווה נתיב ט חלק א

פרש"י מבחוץ בפתח החיצון הסמוך לר"ה אבל הנרות מבפנים וי"מ מבחוץ ממש בר"ה ועתה נוהגין להדליקה מבפנים לפתח הסמוך לרשות הרבים ויש שנוהגין להדליקה מבפנים לפתח הסמוך לחצר משום דשכיחי גוים וגנבי' ועו' שאין רגילין לקבוע מזוזה לפתח הפתוח לרשות הרבים משום גוים שיטלו אותה ויש מזוזה לפתח הפתוח לחצר ויהיה מזוזה לימין ונר חנוכה בשמאל

Pensez-vous que Rabi Yerouh'am et le Ritba expliquent Rachi de la même façon ? Ce qu'il dit vous convient-il avec le Rachi page כב étudié précédemment ?

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה ז

נר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ בטפח הסמוך לפתח על שמאל הנכנס לבית כדי שתהיה מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ואם היה דר בעליה מניחו בחלון הסמוכה לרשות הרבים, ונר חנוכה שהניחו למעלה מעשרים אמה לא עשה כלום לפי שאינו ניכר

הלכה י'

חצר שיש לה שני פתחים בשתי רוחות צריכה שתי נרות, שלא יאמרו העוברים ברוח זו לא הניח נר חנוכה, אבל אם היו ברוח אחת מדליק באחד מהן

Pouvez-vous définir si le Rambam pense comme Rachi ou comme Tosfot ?

הגהות מיימוניות הלכות מגילה וחנוכה פרק ד (על הלכה י' של הרמב"ם)

ל] אומר ר"י דלאו דוקא חצר דלא מצינו שנצטרך נרות בחצר אלא בבית שבחצר קאמר

Programme du Mercredi

רא"ש מסכת שבת פרק ב

ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. ואם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוך לרשות הרבים. ובשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו

קרבן נתנאל מסכת שבת פרק ב

ורבינו לא ביאר כל זה דס"ל כפירש"י לקמן לשני ב"א למהדרין העושה נר לכל אחד וא'. וחצר שיש לה שני פתחים ה"ק דיש לבית שני פתחים משני צדדים פתוחים לר"ה

Ce que dit le Korban Netanael vous convient-il ?

טור אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא

מניחה על פתח הסמוך לר"ה מבחוץ אם הבית פתוח לר"ה מניחה על פתחו ואם החצר פתוח לר"ה מניחה על פתחו ואם הוא דר בעלייה שאין לו פתח פתוח לר"ה מניחה בחלון הסמוך לר"ה ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצות מניחה על שולחנו ודיו

Comme qui le Tour a-t-il tranché ?

בית יוסף אורח חיים סימן תרעא

ורבינו כתב כדברי התוספות דמצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ ולפיכך הוצרך לפרש דאם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים בשאין לו פתח פתוח לרשות הרבים מיירי כלומר שאם היה פתח העלייה פתוח לרשות הרבים מניחה על הפתח ואם היה פתוח לחצר מניחה על פתח החצר שהוא פתוח לרשות הרבים אבל הכא מיירי כשהעלייה פתוחה לבית דהשתא כי מנח לה על פתח הבית או על פתח החצר לא מינכרא מילתא דמשום עלייה היא ולפיכך מניחה בחלון הסמוך לרשות הרבים

Ce que le Beit Yossef explique a-t-il une incidence pour quelqu'un de nos jours qui habite en étage et dont l'allée ouvre sur le domaine publique ?

ב"ח אורח חיים סימן תרעא

ומניחה על פתח הסמוך לרשות הרבים מבחוץ. ברייתא שם ודברי רבינו בזה כמו שכתבו התוספות לשם וקצת קשה דהסמ"ג (הל' חנוכה רנ ע"ד) בשם רבינו יצחק כתב כפירוש רש"י וכן כתב בהגהות מיימוני פרק ד' (אות ל) וזה סותר למ"ש סתם תוספות שהם של ר"י ואפשר דר"י שכתב הסמ"ג הוא ר"י הבחור לא ר"י הזקן בעל סתם תוספות ומה שכתב בביאור הרא"ם על דברי הסמ"ג בשם ר"י וז"ל לפירוש התוספות לא לפירוש רש"י עכ"ל ט"ס הוא וצריך להגיה לא לפירוש התוספות אלא לפירוש רש"י

ערוך השלחן סי' תרע"א אות י"ט

וכיון שעיקר המצוה היא משום פירסומי ניסא לכן צוו חז"ל שם שלא להדליקם בביתו בפנים וכך אמרו חכמים נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ אם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוכה לרה"ר ובשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו ופירש"י [ד"ה מבחוץ] על פתח ביתו מבחוץ משום פירסומי ניסא ולא ברה"ר אלא בחצר שבתיהן היו פתוחין לחצר עכ"ל כלומר דאי ס"ד ברה"ר הו"ל לומר על פתח חצרו מבחוץ ומדקאמר על פתח ביתו מבחוץ והבית פתוח לחצר ש"מ דבביתו קאמר והתוס' הקשו על זה מהא דאמר לקמן חצר שיש לו שני פתחים צריכה שתי נרות אך כבר כתבו הסמ"ג והגהמ"י [פ"ד אות ל'] בשם ר"י דלאו דווקא חצר קאמר שלא מצינו שנצטרך נרות בחצר אלא בבית שבביתו קאמר עכ"ל וכן מבואר מדברי הרמב"ם שם שכתב על פתח ביתו מבחוץ בטפח הסמוך לפתח על שמאל הנכנס לבית עכ"ל [ומה שהקשו התוס' ד"ה מצוה ממה שאמרו נר שיש לה שתי פיות עולה לשני בני אדם משמע לשני בתים ואם על פתח החצר הוי לזה מימין ולזה משמאל עכ"ל ותמיהני אטו לא משכחת לה בשני בתים זה לפנים מזה ויוצאין דרך פתח אחד לחצר וצ"ע

La réponse du Aroukh Hachoulh'an sur la bougie double concorde-t-elle avec l'avis du Beit Yossef ramené plus haut ?

שם סעיף כ

אבל התוס' כתבו על פתח ביתו מבחוץ ומיירי דליכא חצר אלא בית עומד סמוך לרה"ר אבל אם יש חצר לפני הבית מצוה להניח על פתח חצר וכו' עכ"ל וכ"כ הטור והש"ע סעיף ה' וז"ל נר חנוכה מצוה להניח על פתח הסמוך לרה"ר מבחוץ אם הבית פתוח לרה"ר מניחו על פתחו ואם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח החצר ואם היה דר בעלייה שאין לו פתח פתוח לרה"ר מניחו בחלון הסמוך לרה"ר ובשעת הסכנה שאין מניחין לקיים המצות מניחו על שולחנו ודיו עכ"ל ותמיהני כיון דרש"י והר"ן והרמב"ם ור"י וסמ"ג והגהמ"י דרבים הם ופירשו דלא כהתוס' איך לא הביאו דעתם כלל וצ"ע [אמנם במס' סופרים פ"כ הל' ה' כתוב נר חנוכה מצוה להניחה בפתח הסמוך לרה"ר ע"ש]

בית הלוי חנוכה

בתוס' ד"ה מצוה להניחה כו' מצוה להניחה על פתח חצר. ורש"י הא חולק על זה. וצ"ע דהא לקמן (דף מ"ה) מהו לטלטולי שרגי דחנוכתא מקמי חברי מוכח להדיא דליכא איסורא רק משום מוקצה ולר"ש דלא ס"ל מוקצה שרי ומוכרח דמונח בחצר ולא בר"ה וצ"ע. והנראה מוכרח דלהתוס' כשיש חצר היה מניח על פתח החצר מבפנים ולא מבחוץ דרק כשאין חצר מניחה מבחוץ דאם היה מניחה מבפנים לא היה היכר כלל. אבל כשמניחה על פתח חצר איכא היכרא גם כשמונחת מבפנים דרבים ההולכים בחצר וגם ההולכים ברה"ר רואין את הנר הדולק בחצר סמוך לפתח

Comment le Beit Halevi comprend-t-il Tosfot ? Pourquoi ? Auriez-vous une possibilité de comprendre autrement pour résoudre son problème ?

שפת אמת מסכת שבת דף כא עמוד ב

והנה רש"י פי' מבחוץ כו' ולא ברה"ר אלא בחצירו נראה דדייק פתח ביתו דוקא ולא פתח חצרו ולפ"ז בית הפתוח לרה"ר וגם לחצר גם רש"י מודה דעדיף להדליק בפתח הפתוח לרה"ר שיש יותר פירסום וגם בביתו הוא וכ"מ מדקתני ואם הי' דר בעלי' מניחו בחלון הסמוך לרה"ר משמע אף דיש לו ג"כ חלון לחצר ודוקא בהא פליגי רש"י ותוס' אי ביתו עדיף או מבחוץ עדיף כנ"ל ומ"מ אף במדליק בחצר שלא בפתח ביתו כלל צ"ע אי אינו יוצא לרש"י דאפשר כוונת רש"י הוא שאינו מחויב דוקא ברה"ר דגם זה מבחוץ מיקרי

Comment comprendre le Sfat Emeth ?

Programme du Jeudi

Gueder de la Mitsva de l'allumage

פני יהושע מסכת שבת דף כא עמוד ב

בגמרא תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו. נראה דמה שנשתנה מצוה זו משאר מצות שהן חובת הגוף שהיה חיוב על כל יחיד ויחיד דקיימא לן נמי [קדושין מ"א ע"א] מצוה בו יותר מבשלוחו אלא דשאני הכא שאין הכא עיקר המצוה אלא בסמוך לרה"ר שהוא משום פרסומי ניסא משום כך הטילו חובת מצוה זו כאילו היא חובת הבית ועדיין צ"ע

שפת אמת מסכת שבת דף כא עמוד ב

שם בגמ' ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו [...] ויש לעיין אי המצוה נר א' בבית כמו מזוזה וכמו נר שבת דכל שהדליק לשם שבת אף שהדליק מי שיהי' די ולפ"ז אפשר דגם ב' בעלי בתים הדרים בבית אחד די להם בנר אחד והא דאושפיזא משתתף בפריטי י"ל שהוא כדי לעשות המצוה בממונו אבל מדינא יוצא או נימא דהמצוה על כל אדם אלא דבעה"ב מוציא כל ב"ב אבל א"כ קשיא פשיטא דכל מצוה יכול להוציא חבירו [אכן הר"ן פ"ק

דפסחים כתב דכיון דצריך להשתתף בפריטי ואינו יוצא אלא בשל עצמו אין המצוה יכולה להתקיים ע"י אחר ומשונה מברך להדליק ע"ש ומשמע דמדינא אינו יוצא בלא שיתוף אך אם הוא סמוך על שלחן בעה"ב א"צ שיתוף כמ"ש המג"א ריש (סי' תרע"ז) בשם המהרש"ל ע"ש ונ"מ לפי הנ"ל במהדרין אי כ"א מצי לברך דאי מטעם שליחות א"כ המהדרין אין מכוונים להוציא ורשאי כ"א לברך אבל אי המצוה רק על הבית וא"צ כוונה להוציא א"כ על מצות הידור בלבד א"י אי רשאי לברך הגם די"ל דכך תיקנו וגם זה בכלל המצוה ושייך עליו ברכה אף דאינו מחויב מ"מ שייך וציונו כדמצינו בכמה דוכתי [וכ"מ בתה"ד שהביא הב"י (סי' תרע"ז) ובט"ז שם] ולפ"ז יש לעיין במהדרין מן המהדרין אם שכח בליל ג' והדליק רק ב' ואח"כ נזכר אם ידליק עוד א' בברכה אי הוי לדידהו מצוה גמורה [עי' במג"א (סי' תרנ"א ס"ק כ"ה) ובמחה"ש (ריש סי' תרע"ו) מ"ש בזה] כמו דמשמע מהא דמברך כ"א לעצמו אף על גב דכבר יצא בנר איש וביתו א"כ נראה דכך ה' המצוה להמהדרין א"כ מהדרין מה"מ נמי הכי הוא אבל א"כ יש להקשות לב"ה דמוסיף והולך אמאי ממעט זמן בכל הלילות הא ניתוסף מצוה חדשה בכל לילה והגם דברכת זמן אפשר היא על גוף החנוכה ולא על ההדלקה מ"מ היא גופא קשיא דעל מצוה חדשה מברכין זמן בכל מקום ותו יש לעיין דהמג"א (סי' תרע"א ס"ק"א) כ' דמי שיש לו שמן על ב' נרות ולחבירו אין לו כלום מוטב שיתן לחבירו משיה' לו הידור מצוה ע"ש א"כ נראה ג"כ דההידור אינו חשוב מצוה גמורה דפשיטא דאינו מחויב להיבטל מהמצוה בשביל לזכות חבירו וא"כ למה מברכין המהדרין כ"א ברכה לעצמו וגם אם שכח לברך ונזכר אחר שהדליק עיקר החיוב דאי ההידור אינו מצוה גמורה א"י עוד לברך אכן נראה לומר בזה דודאי הוי מצוה גמורה ההידור דכך ה' התקנה שהמהדרין יעשו המצוה באופן זה אך מ"ש המג"א דיתן לחבירו הטעם דאין ב' הנרות והג' חשובין ב' וג' מצות וזה המהדר אינו עושה ג"כ אלא מצוה אחת כמו המדליק נר אחד רק המצוה שלו הוא באופן זה ונמצא דנחסר לו רק ההידור וההידור צריך לבטל בשביל שיקיים חבירו עיקר המצוה וא"ש ג"כ מה שאין מברכין זמן בכל ימי חנוכה דלא ניתוסף מצוה חדשה דב' וג' נרות דהיום הוי מצוה אחת כמו הנר א' דלילה ראשונה אבל שפיר כל הב' וג' נרות מן המצוה הם ולכן אם שכח לברך עדיין הברכה שייכא ב' דלמהדרין כל הנרות מעיקר המצוה הם כנ"ל

ערוך השולחן אורח חיים סימן תרעא סעיף יז

דהנה כבר הקשה אחד מהגדולים מה נשתנה מצות נר חנוכה מכל המצות דכל המצות על כל אחד מישראל לעשות המצוה ובנר חנוכה הוי רק על הבעה"ב לבדו [פנ"י שם ונשאר בצ"ע] אמנם באמת א"ש דהנה מצינו דאתרוג חייב כל אחד ליטול בידו הד' מינים ושופר אחד תוקע וכולם שומעים משום דבאתרוג המצוה היא הנטילה והשופר המצוה השמיעה אך א"א לשמיעה בלי תקיעה ולכן אחד תוקע וכולם שומעים וכן בקריאת המגילה אחד קורא וכולם שומעים והכא גבי חנוכה המצוה היא הראייה לראות הנרות כשדולקין וזהו הפירסומי ניסא ולכן תקנו ברכה להרואה כדאיתא בגמ' שם אך א"א לראייה בלי הדלקה לכן תקנו שהבעה"ב מדליק וכל בני ביתו רואים ומ"מ לא דמי לגמרי לשופר ומגילה דבשופר אין המצוה רק השמיעה כמו שמברכין לשמוע קול שופר ובמגילה שומע כעונה אבל בנר חנוכה עיקרא דמצוה הוי ההדלקה כמו שמברכין להדליק נר חנוכה אלא שגם הראייה מצוה ולכן הרואה מברך שעשה נסים כמ"ש בסי' תרע"ו

סעיף יח

ולכן לא הטילו חז"ל חובה על כל אחד שידליק כיון שגם בהראייה יש מצוה וזהו שאמרו מצות חנוכה נר איש וביתו כלומר הוא בהדלקה ובני ביתו בראייה והמהדרין שגם בהדלקה יהיה לכל אחד חלק נר לכל אחד ואחד כלומר דאם ביכולת שכל אחד ידליק בפ"ע וכמו בכל המצות שכל אחד יעשה המצוה בשלימות פשיטא שאין למעלה מזה אמנם גם אם הבעה"ב מדליק נר בשביל כל אחד ואחד מבני ביתו הרי יש לכולם חלק גם בההדלקה והוי גם זה בהמהדרין ורק במהדרין מן המהדרין שעושים גם היכר להימים משום דכל יום הוי נס בפ"ע מה שהספיק פך השמן לכל הימים פליגי רבותינו אם ע"י זה בטלה המהדרין וזהו דעת התוס' או שגם בזה נתקיים תקנת המהדרין כדעת הרמב"ם ודברי רבינו הרמ"א שרירין וקיימים ומשה אמת ותורתו אמת

הלכות חנוכה סימן תרעא

קלט באר הגדולה

(פקקי מהר"י ס"ה) (כ) * אפי' גרות של שנת וי"ט זיכרו שלא לעשות כן. (א"י): ה' גר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרשות הרבים (כא) מבחוץ אם הבית פתוח לרשות הרבים מניחו על פתחו (כב) ואם יש חצר לפני הבית מניחו על * פתח החצר ואם היה דר בעלייה (כג) שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים מניחו בחלון הסמוך לרשות הרבים ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה מניחו על שלחנו ודיו (כד) * "וצריך גר אחר להשתמש לאורו (כה) ואם יש מדורה א"צ גר אחר ואם הוא אדם חשוב שאין דרכו להשתמש לאור המדורה צריך גר אחר: ו' * מניחו (כו) למעלה מג' טפחים ומצוה להניחו (כו) 'למטה (ח) [ג] מי' טפחים ואם הניחו למעלה מי"ט יצא יאבל אם מניחו (כח) למעלה מכ' אמה (כט) לא יצא: הגה ואפילו לקחה כן דלוק (ל) והניחה למטה מכ' לא יאל הדלקה עושה מזה (כ"י גסס תוספות): ז' * מצוה להניחו (לא) בטפח הסמוך (לב) לפתח * משמאל (לג) כדי שתהא מזוזה מימין וגר חנוכה משמאל (לד) יאם אין מזוזה

שערי תשובה **באר היטב**

וגין זה משום לא תתגודדו כו' ע"ש מלחם בטעמא: [ג] מי' טפחים עדיהו ועין בפמ"ח שמהל לפי מ"ש הטור בח"מ סי' ח"ח לפסוק חת"ק דר"י א"כ האין פסק הכל כרבינא דאלינא דר"י איתמר ע"ש באור ובש"י ח"ג כתב דפולגתא רבנן הוא לומר שאפ"י שהיא גרשות חייב דהכי משמע מדקאמר ר"י אומר ג"ח פטור מפני שהיא גרשות וכו' אין זה מייב בגון

אלו מקבין על פתחי מוחינה כו' אע"פ יש להם רשות גא אחר והוה צדק דמי ר"י אומר ג"ח פטור מפני שהיא גרשות וכו' אין זה מייב בגון לאו דאורייתא פתח פתוח לר"ה. וגם (כו) אין לו פתח פתוח לתוך חצר הלא פתוחה היא לפי: (כד) וצריך גר אחר לעשות היכר לדבר: (כה) ואם יש מדורה. ויכול להשתמש לפניה

יש הכירה שהגר של מזה היא: ו' (כו) למעלה מג"ט. דכל למטה מג' כאלו הניח בקרקע (כח) ואין יכיר שצעה"ב הניחו שם ומ"מ דיעבד יאל [פר"ח]: (כז) למטה מי"ט. דליכא פרסום הגם טפי (כט) כשהוא למטה מדבר העשוי לאור אין דרך להניחה כ"כ למטה ועין בא"ד שכתב דהא דאין העולם מוהרין פנה משום דסומכין על המרדכי שכתב דעכשו שהורגו להניח בפנים אין קפידא פנה אכן הטור סתם פנה ומשמע דס"ל דאין לחלק פנה וכן נוהגין כל המדקדקים כמ"ש כ"ה. ואם דר בעליה (ל) מניחה בתלון שהוא לנגד ר"ה אפילו אם החלון גבוה יותר מי"ט מקרקעית העליה. ואם יש לו שתי חלונות אחד למעלה מי"ט ואחד למטה מי"ט ודאי יניחה (לא) בתלון שהיא למטה מי"ט. ובגרות כה"ג (לג) המנהג שהמנהג במקום גבוה: (כח) למעלה מעשרים אמה וכו'. דלא שלטא פיה עינא (לג) ואין נ"מ בין אם מדליק מבחוץ ובין אם מדליק בבית: (כט) לא יצא. וצריך לחזור ולנגד כ"כ הפרי"ח ועין בפמ"ג מ"כ פה: (ל) והניחה למטה מכ"ב וכו'. אבל אם הדליקה למטה מכ' (לד) ונטלה משם והניחה במקום אחר מן כ' ויאל: דהא היו הדליקה במקומה דשני המקומות (לה) אינו יכיר שצעה"ב הניחו שם: (לב) לפתח. בין אם ההנחה הוא על פתח הבית (לו) או על פתח החצר: (לג) כדי שתהא וכו'. ויהיה מסובב במנות מיהו דיעבד (לז) אם הניח גר חנוכה מימין יאל: (לד) ואם אין וכו' מימין. דכל מידי דמלוה (למ) ימין עדיף ועוד

ביאור הלכה

דמן דאין מותר מ"מ אין זה הידור לנר חנוכה: * אפילו בגרות של שבת וכו'. משלן זה משמע דלף בשנת וי"ט יש לזהר שלא לעשות כן ואינו כן בשנת וי"ט מזה לעשות כרוכים בדלעיל בסיון רפ"ג וכר הקשה כן ואין צורך לדבר ולפי מה דמסקי בפ"ל דאסור בענייניו

אפילו בשתי גרות כרוכין ממילא אין שום צורך לדברי רמ"א במה שמסקי דאפילו בגרות של שנת וי"ט יש לזהר ועין בפמ"ג שם הוא נדחק מאוד בדברי רמ"א ולענ"ד נראה דחסר כאן פרט אחד הנזכר באור זועף דהיינו כשמדקקין אותן אחר הדלקתן עד שעי"י מתחממות ונופלות והן גלמות אסור

בין חנוכה ובין בשאר ימי השנה כ"ל ד"מ כשמדקקין נר שבת או חנוכה או יו"ט דוודקין הגרות סמוכין זה לזה עד שהן מתחממות זו מזו ונופץ השעוה גם נפלות ונופלות לא קיימו המזהר אור זרוע עכ"ל ולאוה שהלכת דבר שגין כרמ"א אור זרוע והלא דין הראשון לא מוכר כלל באור זרוע אלא דין זה: * פתח החצר. ר"ל ואלא כדעת רש"י דקובר דמניחו על פתח הבית הפתוח לתוך וצ"ל וצ"ל דוקא עמיקו כרש"י: * וצריך גר אחר להשתמש לאורה. פי' רש"י משום הכרח וכו"ל שאפילו אם לא ירצה כלל להשתמש לאורה מ"מ צריך גר אחר שיהיה היכולת בידו להשתמש לאורה ועי"י מייכר שהגר הראשון הוא לשם מזהו דאל"ה כיון שעומד על השולחן

ואמרו שצ"ח הדליקה. ונראה דוקא במניחה על שולחנו אבל כל שמניחה סמוך לפתח א"ל לגר אחרת אע"פ שעומד לו לשם הואיל ואינו בא להשתמש לאורה לאחיה משמיה. אכן מנהג העולם וכן מנהג רבוטניו דבכל גר חנוכה המתולקת בחוץ הבית צריך גר אחרת אפילו לא היה צריך להשתמש שלא יאמרו לגורו הדליקה וכן אני נוהג למעשה כ"כ המאירי ע"ש ועין בפמ"ג שכן משמע ג"כ מהשוגב רמ"א. ועין בסוף סימן מרע"ח סק"ג. כמ"א

כשרים: ז' (לא) בטפח הסמוך וכו'. שאם ירחיקנה להלן מן הפתח (לה) אינו יכיר שצעה"ב הניחו שם: (לב) לפתח. בין אם ההנחה הוא על פתח הבית (לו) או על פתח החצר: (לג) כדי שתהא וכו'. ויהיה מסובב במנות מיהו דיעבד (לז) אם הניח גר חנוכה מימין יאל: (לד) ואם אין וכו' מימין. דכל מידי דמלוה (למ) ימין עדיף ועוד

שער הציון

(כו) רש"י: (כז) דאם היה פתח העליה פתוח לתוך היה מניחה על פתח החצר שהוא פתוח לר"ה ואם היה פתח העליה פתוח לר"ה היה מניחה על הפתח [ב"י]: (כח) ב"ח: (כט) פוסקים: (ל) מ"א וצ"ל רמ"א ועין בפמ"ג וכו' דמסמע ממ"א דעדיף טפ"ל להניח בתלון הסמוך לר"ה אף שהיא למעלה מי"ט מלהניח בטפח הסמוך לפתח אף שהוא יכול להניח למטה מי"ט ואף שהפמ"ג מפסק קצת פנה מ"מ אין לדחות ד"ו דענין שצריך היכר לנגד ר"ה יש מקור גדול בגמרא דאמרו עד דכלא ריגלא דתרמודאי וגם כמה שאמרו מזהו להניחה על פתח ביתו מבחוץ ולאו הא דאמרו דלפתחיה צריך להניח למטה מי"ט יש כמה ראשונים דדחו זה מהלכה עיין ב"י וכן במאירי ע"ש: (לא) מהה"ש: (לב) פמ"ג בסיון מרע"ה: (לג) ב"ח וט"ו ופר"ח כדעת הטור ודלא כדעת רבינו יואל הנ"ל שצ"ח להלקל במדליק צבוח אפילו למעלה מי"ט. ועין בפמ"ג שכתב דלף בגרות עושה ארוכים כל שמקום הלה הוא למעלה מכ' אמה פסולה: (לד) מהה"ש ופשוט: (לה) רש"י: (לו) פשוט: (לז) פרי"ח: (לח) אחרונים:

הגהות ותקונים: (א) סק"ב: (ב) צ"ל מכ' אמה: (ג) דרב כהנא: השרות והארות: (1) עיין שעה"צ אות מ"ב לענין אם החלון גבוה מכ' אמה: (2) עיין שעה"צ סי' תרע"ב אות י"ב לענין לטלטל הגרות לכתחלה במקום למקום ועיין במ"ב סי' תרע"ה סק"ו:

Bon Limoud sur Matmidim!